

RĪGAS DOMES
MĀJOKĻU UN VIDES
DEPARTAMENTS

Rīcības plāna vides trokšņa samazināšanai Rīgas aglomerācijā
2017. - 2022. gadam 3. pielikums

Kluso rajonu noteikšanas metodika

Kluso rajonu noteikšanas metodika Rīgas aglomerācijai

Saskaņā ar Ministru kabineta 2014. gada 7. janvāra noteikumos Nr. 16 “Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība” noteikto kārtību, par klusajiem rajoniem apdzīvotās vietās tiek uzskatītas tās apdzīvotās vietas daļas, kurās trokšņa līmenis rādītājam $L_{\text{diēna}}$ nepārsniedz 50 dB (A), rādītājam L_{vakars} 45 dB (A) un rādītājam L_{nakts} 40 dB (A).

Eiropas Vides aģentūras izdotajās vadlīnijās¹ par klusajiem rajoniem nav noteikts vienots trokšņa robežlielums kluso rajonu identificēšanai, norādot, ka šis jautājums šobrīd ir risināms katras valsts līmenī. Vadlīnijās apkopotā informācija par kluso rajonu noteikšanas kritērijiem Eiropas valstīs un aglomerācijās liecina par ļoti atšķirīgu pieeju, tomēr nevienā no piemēriem teritoriju noteikšanai pielietotais akustiskās kvalitātes kritērijs nepārsniedz trokšņa rādītāja L_{dvn} vērtību 55 dB (A). Vadlīnijās, atsaucoties uz vairākiem veiktiem pētījumiem, kuros vērtēts sabiedrības viedoklis par pieņemamu vides trokšņa līmeni klusajās teritorijās, tiek norādīts, ka:

- 80% kluso teritoriju apmeklētāju novērtē akustisko kvalitāti kā labu, ja trokšņa līmenis klusajā teritorijā nepārsniedz 50 dB (A);
- 50% kluso teritoriju apmeklētāju novērtē akustisko kvalitāti kā labu, ja trokšņa līmenis klusajā teritorijā nepārsniedz 55 dB (A);
- 20% kluso teritoriju apmeklētāju novērtē akustisko kvalitāti kā labu, ja trokšņa līmenis klusajā teritorijā nepārsniedz 60 dB (A).

Eiropas Vides aģentūra nenosaka minimālos platības kritērijus klusajām teritorijām, bet apkopotā informācija par platības kritērijiem, kas izmantoti Eiropas pilsētu aglomerācijās liecina par atšķirīgu pieeju. Minimālais platības kritērijs dažādās Eiropas pilsētu aglomerācijās svārstās no 2 līdz 400 ha.

Eiropas Vides aģentūras sagatavotajās vadlīnijās, kā arī vairākos Eiropas Savienībā veiktajos pētījumos par klusajām teritorijām (piemēram, QSIDE, CityHush, HUSH, Hosannah, Listen, Qaudmap) kā papildus kritēriji kluso teritoriju izdalīšanai un kvalitātes raksturošanai tiek norādīti:

- Klusās teritorijas pieejamība,
- Funkcionālā izmantošana,
- Labiekārtojums,
- Dabas elementu (piemēram, mežs, stādījumi parkā, ūdens) klātbūtne,
- Estētiskā kvalitāte,
- Rekreācijas iespējas,
- Drošība.

¹ European Environment Agency, Good practice guide on quiet areas, Copenhagen, 2014

Nozīmīgs aspekts, kas jāņem vērā, vērtējot kluso rajonu pieejamību, ir to novietojums attiecībā pret dzīvojamās apbūves teritorijām. Par optimālu attālumu iedzīvotāju piesaistei tiek uzskatīts attālums, kas nav lielāks par 1 km jeb kas atbilst apmēram 15 minūšu ilgam gājienam. Objekti, kas atrodas 1 – 2 km attālumā, spēj piesaistīt iedzīvotājus, tomēr šāds attālums tiek uzskatīts par suboptimālu pastāvīgai iedzīvotāju piesaistei ikdienā. Objektam, kas novietoti vairāk nekā 2 km attālumā no mājokļa, ir jābūt labiekārtotiem un pievilcīgiem, lai tie spētu piesaistīt iedzīvotāju interesi.

Pielietojot Ministru Kabineta 2014. gada 7. janvāra noteikumos Nr. 16 “Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība” noteiktos akustiskās kvalitātes kritērijus un atlasot tās teritorijas, kas potenciāli varētu tikt noteiktas kā klusie rajoni Rīgas aglomerācijā, tika konstatēti vairāki būtiski pielietojamās metodikas trūkumi:

- Lielākajai daļai Rīgas aglomerācijas iedzīvotāju to dzīvesvietas tuvumā nav pieejamas klusas teritorijas, kuras tie ikdienā varētu izmantot atpūtai no trokšņiem.
- Ievērojama daļa kluso rajonu, kuru platība ir mazāka par 2 ha, ir ierobežoti pieejami sabiedrībai, piemēram, daudzstāvu dzīvojamo ēku iekšpagalmi Rīgas pilsētas centrālajā daļā.
- Nozīmīgā daļā kluso rajonu, kuru platība ir mazāka par 2 ha, zemes īpašuma tiesības pieder fiziskām vai juridiskām privātpersonām, kas ierobežo pašvaldības iespējas veikt kluso teritoriju apsaimniekošanu un labiekārtošanu.
- Kluso rajonu, kuru platība ir mazāka par 10 ha, funkcionālās izmantošanas iespējas iedzīvotāju rekreācijas vajadzībām ir ierobežotas. Vērtējot esošās dabas un apstādījumu teritorijas, kuras iedzīvotāji izmanto rekreācijai, tika konstatēts, ka lielākā daļa parku, kas izvietoti Rīgas centrā, ir lielāki par 10 ha.
- Ievērojamai daļai no identificētajiem klusajiem rajoniem ir zems funkcionālais pielietojums iedzīvotāju rekreācijas vajadzībām, piemēram, Spilves pļavas, Medema purvs, mēdrāji Juglas ezera krastā.
- Teritorijas labiekārtojuma līmenis lielākajā daļā identificēto kluso teritoriju ir zems, kas neveicina iedzīvotāju piesaisti.
- Nelielas platības klusajos rajonos vides trokšņa līmenis ir tuvs Ministru kabineta noteikumos noteiktajiem robežlielumiem, kas rada būtisku risku klusā rajona saglabāšanai nākotnē, jo pat nelielas kluso rajonu ietekmējošo trokšņa avotu intensitātes izmaiņas, var palielināt vides trokšņa līmeni virs robežlieluma.
- Lielākoties kluso rajonu robežas nav saistītas ar dabā identificējamām robežām, piemēram, autoceļiem, zemes vienību robežām, kas ierobežo iespējas nākotnē uzlabot kluso teritoriju kvalitāti un informēt sabiedrību par kluso rajonu pieejamību.

Ņemot vērā konstatētos trūkumus kluso rajonu noteikšanas metodikā, Rīcības plāna vides trokšņa samazināšanai Rīgas aglomerācijā izstrādes ietvaros ir sagatavots koriģēts un papildināts priekšlikums kluso rajonu noteikšanas metodikai, kur kluso rajonu noteikšanai tiek izmantoti akustiskās kvalitātes, platības, funkcijas, teritorijas izmantošanas, piederības un pieejamības kritēriji. Priekšlikums kluso rajonu noteikšanas metodikai ir attēlots tabulā.

Nr.	Kritēriju kopa	Kritērijs	Pamatojums, skaidrojums
1.	Akustiskā kvalitāte	Vismaz 50% no klusā rajona platības trokšņa līmenis rādītājam L_{dvn} ir zemāks par 50 dB (A)	Nodrošina kluso rajonu kopējās platības pieaugumu Rīgas aglomerācijā. Nodrošina iespēju konsolidēt maza izmēra klusos rajonus.
2.		Vismaz 75% no klusā rajona platības trokšņa līmenis rādītājam L_{dvn} ir zemāks par 55 dB (A)	Nodrošina iespēju noteikt kluso rajonu robežas pa dabā identificējamu objektu robežām.
3.		Klusajam rajonam pieguļošajās teritorijās nav plānots izvietot jaunus nozīmīgus vides trokšņa avotus vai būtiski palielināt esošo trokšņa avotu radītās emisijas	Nodrošina klusā rajona saglabāšanas iespējas nākotnē.
4.	Platība	Pilsētas mēroga un dabas aizsardzības klusā rajona platība ir lielāka par 50 ha Lokālo kluso rajonu platība ir lielāka par 10 ha	Klusā rajona platība ir pietiekama iedzīvotāju rekreācijas vajadzību nodrošināšanai.
5.	Funkcija	Pilsētas mēroga klusais rajons	Plašas labiekārtotas vai potenciāli labiekārtotas teritorijas (piemēram, Mežaparks) tuvākajās apkaimēs dzīvojošo iedzīvotāju ikdienas rekreācijas vajadzību nodrošināšanai, kas var piesaistīt arī tālākās Rīgas apkaimēs dzīvojošo iedzīvotāju interesi.
6.		Dabas aizsardzība un rekreācijas klusais rajons	Plašas labiekārtotas vai potenciāli labiekārtotas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, kuras tiek izmantotas gan dabas aizsardzības mērķu sasniegšanai, gan iedzīvotāju rekreācijas vajadzību nodrošināšanai tādā apmērā, kas nav pretrunā ar dabas aizsardzības mērķiem (piemēram, dabas parks "Piejūra").
7.		Lokāls klusais rajons dzīvesvietas tuvumā	Salīdzinoši nelieli labiekārtoti vai potenciāli labiekārtoti klusie rajoni tiešā iedzīvotāju dzīves vietas tuvumā (piemēram, daudzstāvu dzīvojamo masīvu iekšpagalmi), kurus iedzīvotāji izmanto rekreācijai ikdienā.

Nr.	Kritēriju kopa	Kritērijs	Pamatojums, skaidrojums
8.	Teritorijas izmantošanas funkcionālā zona	Rekreācija un dabas aizsardzība	Lielāko klusā rajona teritorijas daļu aizņem dabas un apstādījumu teritorijas.
9.		Klusais rajons dzīvesvietas tuvumā	Jebkāda veida teritorijas izmantošanas funkcionālā zona, izņemot ražošanas (R), tehniskās apbūves (TA) un transporta apbūves (TR) zonas.
10.	Teritorijas piederība	Vairāk nekā 50% no klusā rajona platības atrodas pašvaldības vai valsts īpašumā	Nodrošina iespēju uzlabot klusā rajona labiekārtojumu.
11.	Pieejamība	Klusais rajons ir brīvi pieejams sabiedrībai	Nodrošina iespējas ērti nokļūt līdz klusajam rajonam un iekļūt tajā.
12.		Ne vairāk kā 1 km attālumā no klusā rajona robežas atrodas sabiedriskā transporta pieturvietā vai veloceļiņš	
13.		Klusajā rajonā vai ne vairāk kā 1 km attālumā no klusā rajona robežas atrodas automašīnu stāvlaukums vai ir iespējams novietot automašīnu ielu sarkano līniju robežās	
14.	Apkalpes zona	Līdz 1 km attālumā no lokāla klusā rajona dzīvo vismaz 10 000 iedzīvotāji	Kritērijs izmantojams gan kluso rajonu identificēšanai, gan prioritizēšanai, kas sekmē mērķtiecīgu labiekārtošanai veltīto resursu izlietojumu.

RĪCĪBAS PLĀNS VIDES TROKŠŅA SAMAZINĀŠANAI RĪGAS AGLOMERĀCIJĀ

(2017. – 2022.)

Rīcības plāna vides trokšņa samazināšanai Rīgas aglomerācijā laikposmam no 2017. līdz 2022. gadam izstrādi pēc Rīgas domes Mājokļu un vides departamenta pasūtījuma veica SIA „Estonian, Latvian & Lithuanian Environment”.

Rīcības plāns sagatavots, ievērojot Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas 2002/49/EK “Par vides trokšņa novērtēšanu un pārvaldību”, kā arī Ministru kabineta 2014. gada 7. janvāra noteikumu Nr. 16 “Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība” noteiktās prasības.

*Pielikumā izmantotie attēli – titullapa, 1. lapa, 4. lapa:
RP SIA “Rīgas meži”; 2. lapa: Biedrība Cīta Rīga*

RĪGAS DOMES
MĀJOKĻU UN VIDES
DEPARTAMENTS

Brīvības iela 49/53,
Rīga, LV1010
Tel.: 67012509
Fakss: 67012471
e-pasts: dmv@riga.lv
<http://mvd.riga.lv>